

# Næringsstrategi

*«En næringsvennlig  
kommune med et  
bærekraftig  
næringsliv i vekst»*



Østre Toten  
kommune

Livskvalitet ved Mjøsa

*Stolthet, mot, handlekraft og samarbeid*

Lena, 19. juni 2023

---

Kartleggingen og rapporten er utarbeidet  
av Sevje Utvikling AS  
Erik Aune og Rolf Thomas Sevendal

## Innholdsfortegnelse

<b>1.0</b>	<b>Bakgrunn og formål</b> .....	<b>2</b>
1.1	Misjon; hvorfor eksisterer kommunen? .....	2
1.2	Visjon; hvem skal kommunen være for næringslivet? .....	2
1.3	Verdier; hva er viktig for kommunen?.....	2
1.4	Kommuneplanens samfunnsdel - næring .....	3
1.5	Strategihuset for næringsstrategien .....	4
<b>2.0</b>	<b>Omverdenen</b> .....	<b>5</b>
2.1	Globale trender.....	5
2.1.1	Miljø og det grønne skifte .....	5
2.1.2	Geopolitisk usikkerhet .....	5
2.1.3	Demografisk utvikling og urbanisering.....	6
2.1.4	Digitalisering, automatisering og teknologisk utvikling .....	6
2.2	Den nasjonale omverden .....	7
2.3	Den regionale og lokale omverdenen .....	8
2.3.1	Styrker i den lokale omverden - lokalsamfunnet .....	8
2.3.2	Svakheter i den lokale omverden - lokalsamfunnet .....	8
<b>3.0</b>	<b>Interessentanalyse</b> .....	<b>9</b>
3.1	Næringslivet.....	9
3.2	Befolkningen.....	9
3.3	Kommunen .....	9
3.3.1	Kommunens opplevde styrker .....	10
3.3.2	Kommunens opplevde svakheter.....	10
3.4	Næringsutvalget i kommunen .....	10
3.5	Gjøvikregionen utvikling .....	11
3.5.1	Gjøvikregionen utvikling sin overordnede målsetting.....	11
3.5.2	Gjøvikregion Utvikling har valgt følgende mål hva regionen skal være i 2030.....	11
3.5.3	Gjøvikregion Utvikling har seks strategiske hovedgrep for å nå målene.....	11
3.5.4	Østre Totens rolle i Gjøvik regionens strategiske næringsplan .....	12
<b>4.0</b>	<b>Prinsipper for en næringsvennlig kommune</b> .....	<b>13</b>
<b>5.0</b>	<b>Hovedmål for å fremme og utvikle næringslivet i kommunen</b> .....	<b>14</b>
5.1	Mål beskrevet i Kommuneplanens samfunnsdel - næring .....	14
5.1.1	Østre Toten skal være en næringsvennlig kommune.....	14
5.1.2	Etableres samarbeidsarenaer med kompetansemiljøer.....	14
5.1.3	Østre Toten skal ha gode rammebetingelser for næringsvekst.....	14
5.1.4	Arbeide aktivt med å tilrettelegge for utvikling av nye virksomheter og næringer.....	14
5.2	Hovedmål for næringsstrategien .....	15
5.2.1	Østre Toten skal være en samarbeidspartner og koordinator for næringslivet .....	15
5.2.2	Østre Toten skal være en tilrettelegger for eksisterende og nytt næringsliv .....	15
5.2.3	Østre Toten skal være en rådgiver og informasjonskanal .....	16
<b>6.0</b>	<b>Utvikling og organisering av kommunen</b> .....	<b>17</b>
6.1	Utvikling av organisasjonsstrukturen .....	17
6.2	Utvikling av kultur.....	17

## 1.0 Bakgrunn og formål

Kommunen skal fremme selvstyret og legge nødvendige rammer for dette. Kommunen skal videre yte tjenester og drive samfunnsutvikling til beste for innbyggerne. Kommunen og dens tjenester skal dessuten være effektive, tillitsskapende og bærekraftige.

I forhold til næringsstrategien er spesielt FN's bærekraftsmål nr. 8, 9, 12 og 13 viktige overordnede og langsiktige mål.



Kommunen har tatt initiativet til å utvikle en næringsstrategi for å kvalitetssikre denne viktige delen av samfunnet. Et økt fokus på næringslivet og tydeliggjøring av mål, roller og forventninger vil kunne bidra til vekst og et styrket omdømme.

Næringsstrategien skal sikre en sunn og bærekraftig næringsutvikling i Østre Toten kommune. Strategien skal videre bidra til at kommunen prioriterer ressurser, og kompetanse så riktig som mulig med hensyn til næringslivet og utvikling av dette.

Dette betyr at kommunen må ha en proaktiv holdning og relasjon til næringslivet i dag og i fremtiden. Videre bør det være definert tydelig mål og satsningsområder relatert til næringslivet som en del av en bærekraftig samfunnsutvikling. Dette må imidlertid ses i sammenheng med kommunens tilgjengelige ressurser og prioriteringer.

### 1.1 Misjon; hvorfor eksisterer kommunen?

Kommunen er en lokal premissleverandør og skal forvalte offentlige ressurser til beste for innbyggerne og samfunnet, herunder å opprettholde og styrke velferden og livskvaliteten blant innbyggerne. Dette betyr at Kommunen skal ivareta lokale, offentlige oppgaver og tjenester for innbyggerne. Kommunen har videre ansvaret for areal- og reguleringsplaner, i tillegg til annen lokal planlegging. For å sikre en sunn og bærekraftig samfunnsutvikling skal kommunen drive og koordinere utviklingen av samfunnet som blant annet inkluderer infrastruktur, bolig- og næringsutvikling.

### 1.2 Visjon; hvem skal kommunen være for næringslivet?

Kommunen skal være en næringsvennlig kommune med et solid og positivt omdømme. Kommunen skal tilrettelegge, støtte og utvikle næringslivet. Dette skal skje gjennom et proaktivt samarbeid, hvor kommunen oppleves som en profesjonell og utviklingsorientert tjenesteyter og forvaltningsinstans.

### 1.3 Verdier; hva er viktig for kommunen?

Kommunens verdier er stolthet, mot, handlekraft og samarbeid. Disse verdiene bør åpenbart ligge til grunn for relasjonen og samarbeidet mellom kommunen og næringslivet, og videre de tjenestene som kommunen leverer til næringslivet.

## 1.4 Næringslivet i Østre Toten i dag

Østre Toten er en del av et regionalt bo- og arbeidsmarked. Om lag halvparten av kommunens yrkesaktive jobber utenfor kommunen – hovedsakelig i Gjøvik og Vestre Toten, men noen pendler også til Romerike og Oslo. Det er viktig å utvikle næringslivet i egen kommune, men det er like viktig å legge til rette for at det er attraktivt å bo i Østre Toten selv om man jobber utenfor kommunen.

Med et regionalt arbeidsmarked er utviklingen av næringslivet i våre nabokommuner viktig for Østre Toten. Ikke bare i form av viktige arbeidsplasser, men også som grunnlag for etablering og videreutvikling av leverandørindustri. Regionale nettverk og samarbeid er viktig for å legge til rette for knoppskyting og innovasjon i forlengelsen av allerede etablerte industri. Kompetent arbeidskraft er viktig for videreutvikling av lokalt næringsliv. Godt samarbeid mellom lokale og regionale utdanningsinstitusjoner og næringslivet er nøkkelen til å dekke kompetansebehovet for fremtiden.

Næringsutvikling skjer ofte i krysning mellom det private og offentlige. Kommunen har en viktig oppgave i å tilrettelegge for næringsutvikling og nye initiativer innenfor de rammene som ligger i lover og planverk. God dialog og inkludering i administrative og politiske prosesser er nøkkelen til et godt samarbeidsklima.

Østre Toten har flere etablerte næringsområder med ledige, ikke opparbeidede arealer. Det er viktig å bidra til at ferdige tomter raskt blir tilgjengelige når nye virksomheter ønsker å etablere seg i kommunen. For å være en attraktiv næringskommune er det også avgjørende med god infrastruktur i form av god tilgang på energi, bredbånd og vegnett.

Dagens klimautfordringer krever tilpasninger for næringslivet. Samtidig betyr både klimaendringene og det grønne skiftet nye muligheter både i tradisjonelle og nye næringer.

Østre Toten er landets nest største produsent av grønnsaker på friland. Sentralisering i dagligvarehandelen truer lokal verdiskapning, deriblant pakkerier og videreforedling. Samtidig har krig og pandemi gjort samfunnet mer oppmerksom på Norges selvforsyningssevne når det gjelder mat. Ny teknologi og sunnere plantebaserte matvaner er også trender som representerer muligheter som Østre Toten kan utnytte gjennom samarbeid mellom næringen og sentrale kompetansemiljøer.

Østre Toten har en beliggenhet nært opp til et betydelig marked med potensial for vekst og utvikling innenfor reiselivs- og opplevelsesnæringer. Både Mjøsa, Totenåsen og vårt flotte kulturlandskap representerer kvaliteter som kan gi gode rammer for en slik utvikling. En slik satsing bør kunne bygges opp uten at det krever en vesentlig investering i infrastruktur. Satsingsvillige gründere og en god profilering av området er derimot avgjørende for å oppnå suksess innen disse områdene.

## 1.5 Strategihuset for næringsstrategien



## 2.0 Omverdenen

Vi har innledningsvis valgt å trekke inn omverden og da primært rette fokuset mot næringslivets omverden, som består av ulike faktorer og aktører som påvirker de ulike virksomhetene. Det er viktig at både næringslivet selv og kommunen som en samarbeidende aktør, forstår hvordan omverdenen påvirker næringslivet og den fremtidige utviklingen av de ulike virksomhetene.

### 2.1 Globale trender

Norge og verden for øvrig, står ovenfor flere utfordringer som vil påvirke næringslivet på flere måter. Demografiske forhold, urbanisering, teknologisk utvikling, klima og bærekraft, økonomisk globalisering, endringer i arbeidsmarkedet og arbeidsinnvandring, økende krav og fokus på helse, velferd og sosial ansvarlighet er krefter som påvirker næringslivet.

#### 2.1.1 Miljø og det grønne skifte

Miljøet og det grønne skifte er viktigere enn noen gang og får mer og mer oppmerksomhet. Det stilles nå i økende grad krav og forventninger til at næringslivet skal tilpasse virksomheten sin til miljø og bærekraft.

EU Green Deal er en langsiktig strategi som ble presentert av Den europeiske kommisjonen i desember 2019. Målet med denne strategien er å gjøre Europa til verdens første klimanøytrale kontinent innen 2050 og samtidig fremme økonomisk vekst, bærekraft og forbedret livskvalitet for alle europeere.

Taksonomi er en del av EU Green Deal som jobber med å etablere et felles klassifiseringssystem for å identifisere og avgrense hvilke økonomiske aktiviteter som kan anses som bærekraftige. I denne sammenheng ses det på tre hoveddimensjoner i bærekraft, sosial, miljø og økonomi. Formålet med taksonomien er å gi investorer og bedrifter klare retningslinjer for å avgjøre om en økonomisk aktivitet også er miljøvennlig og sosial ansvarlig. Taksonomien tar sikte på å bekjempe såkalt "greenwashing", som er når bedrifter gir et misvisende inntrykk av at deres aktiviteter er bærekraftige når de egentlig ikke er det. Sammen med ulike krav til miljøvern, sirkulærøkonomi og bærekraft, vil Taksonomi være noe som vil påvirke næringslivet i Norge i årene som kommer.

#### 2.1.2 Geopolitisk usikkerhet

Vi opplever i dag en økende grad av geopolitisk usikkerhet hvor vi ser en betydelig uforutsigbarhet knyttet til politiske, økonomiske og sikkerhetsmessige forhold mellom ulike land og regioner i verden. Denne utviklingen er et resultat av komplekse samspill mellom nasjoner, deres interesser, strategier og rivalisering. Krigen mellom Russland og Ukraina er åpenbart kjernen i dagens geopolitiske usikre situasjon.

Det er også andre faktorer som påvirker geopolitikken, herunder territoriale konflikter og regionale spenninger, ressursknapphet, handelsstridigheter, politiske omveltninger og internasjonale avtaler eller brudd på disse.

Geopolitisk usikkerhet kan ha stor innvirkning på verdensøkonomien, herunder inflasjon og renter, energi- og råvarepriser. Dette vil igjen åpenbart påvirke investeringer, kjøpekraft, handel og etterspørsel, import og eksport, migrasjon med mer. Geopolitisk usikkerhet er et dynamisk og komplekst fenomen, som vil kunne endre seg både på kort og lang sikt. Næringslivet bør derfor kontinuerlig overvåke de globale trender, politiske utviklinger og regional dynamikk for å kunne forstå og håndtere potensiell risiko og muligheter som kan oppstå.

### **2.1.3 Demografisk utvikling og urbanisering**

---

Den demografiske utviklingen i vår del av verden har blitt varslet om over tid. I 2030 har Norge like mange i aldersgruppen over 65 år, som under. Vi forventer et betydelig økende behov, spesielt for helse, pleie og omsorgstjenester, som kommunene og helsevesenet i stor grad vil få ansvaret for. Flere kommuner vil om noen år ha en fordobling av innbyggere over 70 år. Samtidig som dette skjer får vi en betydelig og gradvis nedgang av den arbeidsføre aldersgruppen. I Norge starter gjennomsnittet sin aktive yrkeskarriere fra fylte ca. 23 år. Dette medfører at arbeidskraften, når det gjelder antall personer, vil bli redusert i årene som kommer. Dette betyr videre at arbeidskraft vil være en betydelig begrenset ressurs i fremtiden.

Samtidig som demografien endrer seg opplever de fleste land en urbanisering hvor en stadig større del av befolkningen trekker inn mot bymiljøer. Dette fører til press på enkelte boligmarkeder, og det motsatte ute i distriktene. Det endrer også etterspørselen og behovet for infrastruktur, transport, handel, service og ulike tjenester.

### **2.1.4 Digitalisering, automatisering og teknologisk utvikling**

---

Teknologisk utvikling og da spesielt digitalisering og automatisering har hatt en betydelig innvirkning på ulike deler av samfunnet, offentlig sektor og næringslivet.

Digitalisering har i praksis betydd overgangen fra analoge eller fysiske former for informasjon og prosesser til digitale formater, herunder bruk av digitale teknologier, enheter og programvarer. Digitalisering slo for alvor igjennom på 90 tallet og har siden da revolusjonert kommunikasjon, handel, utdanning, forretningssystemer og offentlige tjenesteforvaltning.

Automatisering kan defineres som bruken av teknologi og maskiner for å utføre oppgaver eller prosesser som tidligere ble utført av mennesker. Vi ser nå en betydelig utvikling og bruk av roboter og automatiserte maskiner. Videre ser vi at kognitiv automatisering som kunstig intelligens, maskinlæring og bruk av algoritmer kan automatisere analyser, service og beslutningstagning. Automatisering vil påvirke og endre arbeidsmarkedet og økonomien på flere måter. Dette er et betydelig potensial for økt produktivitet og effektivitet, samtidig endrer dette arbeidsoppgaver og krav til utdanning og ferdigheter. Det er derfor viktig å være proaktiv når det gjelder å utvikle og tilpasse den tilgjengelige arbeidsstyrken.

## 2.2 Den nasjonale omverden

Næringslivet påvirkes av samfunnsøkonomi, politiske og juridiske faktorer. Det vil si lover, forskrifter, skatter, toll og ulike handelsavtaler. Næringslivet opplever nå en relativt høy grad av uforutsigbare endringer innenfor denne delen av den nasjonale omverdenen.

Norge har i dag et relativt stabilt politisk system, god økonomistyring og lav grad av korrupsjon. Samtidig har samfunnsøkonomien med økte priser på energi og råvarer, økende rente, og økende skatter og avgifter, samlet sett bidratt til vanskeligere tider for næringslivet. Dette kommer i tillegg til at flere næringer har redusert etterspørsel og inntekter.

Videre har Norge høy grad av likestilling, ytringsfrihet, demokrati, eiendomsrett osv. Selv om mange oppfatter at Norge har hatt utfordringer, blant annet under Korona-pandemien, er Norge i dag fortsatt et av de beste og mest velfungerende landene i verden. Når det gjelder måling på hvilket land som er mest miljøvennlig skårer vi imidlertid dårlig.

Pengepolitikken i Norge påvirkes i stor grad av den geopolitiske ustabiliteten. Det forventes en årsvekst i Norge i konsumprisene på ca. 5 % i 2023, konsumprisindeksen fra januar 2022 til januar 2023 var på 7%. Inflasjonsstyringen skal være fremtidsrettet og fleksibel, slik at den kan bidra til høy og stabil produksjon og sysselsetting, samt til å motvirke finansiell ubalanse. Med fallende kronekurs og økende inflasjon, vil dette medføre tiltak blant annet fra Norges Bank som nå har hevet styringsrenta flere ganger. Styringsrenta er det sterkeste styringsinstrumentet Norges Bank har som påvirker og stimulerer økonomien. Bankene i Norge er stort sett solide og har god tilgang på kapital. Låneinstitusjonene må samtidig forholde seg til stadig nye regler og krav fra finanstilsynet, noe som påvirker både bolig- og næringsutviklingen.

Oppsummert er den nasjonale omverdenen for næringslivet relativt krevende og uforutsigbar. Den norske kronen er nå svak og det er mye usikkerhet knyttet til videre kronekurs, inflasjon og rentenivå. Olje- og energiprisene har vært svært høye, energiprisene er imidlertid på vei ned, herunder strømprisene i Sør-Norge. Arbeidsledighet er på ca. 2 %, noe som er svært lavt. Det forventes at den skal opp til ca. 4 % i løpet av 2023. Lønnsveksten i 2023 ser ut til å være på ca. 5% for de fleste næringer.

Selv om mange er usikre på økonomien fremover forventes det at inflasjonen skal avta gjennom året, og arbeidsledigheten skal litt opp fra det uvanlig lave nivået vi har nå. Det antas at Norge langsomt er på vei mot mer normale økonomiske tider. Med dette bildet vil aktiviteten i norsk økonomi forbli nær trend fram til 2026. Det betyr at økonomien vokser i et tempo som anses som normalt. BNP har vært sakte stigende siden 2020 og det forventes ytterligere stigning i 2023. Veksten i BNP Fastlands-Norge anslås av SSB, til 1,3 prosent i 2023 og 1,6 prosent i 2024.



## 2.3 Den regionale og lokale omverdenen

Under kartleggingen var lokalsamfunnet et element som næringslivet selv evaluerte i forhold til styrker og svakheter. De elementene som under er beskrevet som styrker eller svakheter er næringslivets oppfatning av Østre Toten og Gjøvikregionen som samfunn. Dette betyr at det ikke er en fakta-undersøkelse. Likevel er opplevelser reelle og gir en god indikasjon på hva som påvirker virksomhetene i kommunen i forhold til den lokale omverdenen.

### 2.3.1 Styrker i den lokale omverden - lokalsamfunnet

- Toten er en sterk merkevare
- Nærhet til utdannings- og forskningsmiljøer
- Nærhet til teknologi- og industrimiljøer
- Nærhet til miljøer for innovasjon og utvikling, både innenfor landbruk og teknologi.
- Stor produksjon fra landbruket
- Ligger sentralt på Østlandet og nært OSL
- Bredt idretts- og kulturliv
- Totenåsen og et rikt friluftsliv
- God plass og mange muligheter
- Tett på Mjøsa

### 2.3.2 Svakheter i den lokale omverden - lokalsamfunnet

- For dårlig adkomst til og fra kommunen både sørover og nordover  
Fylkesvei 33 og dårlig veistandard på denne, trekkes spesielt frem.
- Tungvint og tidkrevende å komme seg fra a til b både internt og ut av kommunen.  
Begrenset kollektivtilbud, fravær av buss til og fra OSL og Oslo, tog som kun går sørover og tar relativt lang tid til Oslo.
- Begrenset tilrettelegging for næringslivet, infrastruktur, tomter og næringslokaler.
- Begrenset tilgang på kunder, manglende overnattingsmuligheter, for dårlig veiforbindelse, begrenset kollektivtransport.
- Potensialet i kommunen er dårlig utnyttet og er i for liten grad kjent både lokalt og regionalt.
- Kommunen har et svakt omdømme. Opplevs ikke som en attraktiv næringskommune, hverken internt eller eksternt.

### 3.0 Interessentanalyse

I dette kapittelet er de viktigste interessentene trukket frem og beskrevet, dette vil videre danne grunnlaget for kommunens hovedmålsettinger. Videre vil strategien beskrive hvordan næringslivet og kommunen sammen kan lykkes med å nå vår visjon og målsettinger. Innledningsvis har vi prioritert interessentene og deres viktigste interesser.

#### 3.1 Næringslivet

I forhold til næringsstrategien er det åpenbart næringslivet som er den viktigste interessenten. Næringslivet består av et mangfold ulike virksomheter i forskjellige bransjer og størrelser. I kartleggingen som danner grunnlaget for denne næringsstrategien, valgte vi å invitere over 100 bedrifter som vi delte inn i seks forskjellige hovedkategorier:

- Landbruk
- Kultur og reiseliv
- Industri og teknologi
- Bygg og anlegg
- Handel
- Tjenesteleverandører

#### 3.2 Befolkningen

Befolkningen og et bærekraftig samfunn er åpenbart avhengig av arbeidsplasser. Videre representerer næringslivet et mangfold av tilbud både i forhold til produkter og tjenester, som majoriteten av befolkningen har behov for. Befolkningen i vår del av verden har et svært høyt konsum, og både ønsker og forventer en høy grad av tilgjengelighet på et mangfold av produkter og tjenester. Næringslivet er derfor et viktig element i forhold til kommunens attraktivitet som bostedskommune. Dette betyr videre at næringslivet er et viktig grunnlag også for den demografiske sammensetningen av samfunnet og utviklingen av denne.

#### 3.3 Kommunen

Kommunen er åpenbart også en sentral interessent som eier av, og ansvarlig for, denne strategien. Kommunen har som tidligere beskrevet ansvaret for en bærekraftig samfunnsutvikling som næringslivet er en svært viktig og sentral del av.

Under kartleggingen samlet vi inn data basert på hvilke opplevelser næringslivet hadde relatert til kommunen og dens kommunikasjon og tjenester ovenfor næringslivet.

Dataene som presenteres under ble fremlagt deler av kommunen, primært de som i størst grad jobber opp mot næringslivet. Dataene møtte forståelse fra kommunen som også erkjenner et forbedringspotensial på flere områder.

### 3.3.1 Kommunens opplevde styrker

Generelle og oppsummerte data basert på næringslivets opplevde styrker i kommunen:

- Solid kompetanse innenfor de fleste områder i kommunen
- Landbrukskontoret har solid kompetanse og responderer raskt
- Landbrukskontoret er gode på veiledning og informasjon
- Noen næringslivsaktører opplever å bli tatt godt imot
- Biblioteket oppleves som meget bra
- Kultur og reiseliv opplever et godt samarbeid med kommunen
- Et positivt barnehagekontor
- Samarbeid med kommunen er bra opp mot private tjenesteleverandører
- Kommunen jobber med digitalisering og utvikling

### 3.3.2 Kommunens opplevde svakheter

Generelle og oppsummerte data basert på næringslivets opplevde svakheter i kommunen:

- Passive i forhold til næringslivet
- Negativt syn på næringslivet
- Uforutsigbar
- Rigid og «firkantet»
- Manglende tilrettelegging for næringslivet
- Mer problemfokuset enn løsningsfokuset
- Opplever å bli motarbeidet
- Mer reaktiv enn proaktiv
- For lite dialog og samarbeid
- Lite serviceinnstilt

## 3.4 Næringsforum i kommunen

Næringsforumet i Østre Toten ble stiftet 13.04.2023 og består av 10 representanter fra ulike deler av næringslivet. Et overordnet mål for næringsforumet er å bidra til økt verdiskapningen og aktiviteter i næringslivet i kommunen. Dette kan skje ved utvikling av eksisterende bedrifter og ved å medvirke til etablering av nye virksomheter. Videre skal næringsforumet jobbe for å utvikle forhold både lokalt og regionalt, for å tilrettelegge for og fremme næringslivets interesser og muligheter for verdiskapning og vekst. Næringsforumet er allerede i gang med å søke ulike tilskudd og prioritere temaer som det skal arbeides med.

Hovedoppgavene for næringsforumet skal være:

- Fremme og styrke næringslivets utvikling og interesser i kommunen og regionen
- Være et felles og tydelig talerør for næringslivet ovenfor kommunen og andre instanser i næringslivssaker
- Være næringslivets representant i kommunale høringsprosesser og en aktiv pådriver for næringslivets rammebetingelser slik som næringsarealer, boligarealer, veier o.l. Skape hensiktsmessige møteplasser og være en nettverksbygger for næringslivet i kommunen og regionen

### 3.5 Gjøvikregionen utvikling

Gjøvikregionen består av kommunene Gjøvik, Østre Toten, Vestre Toten, Nordre Land og Søndre Land. Regionen er hjemsted for over 71.000 mennesker, og ligger idyllisk til mellom Mjøsa og Randsfjorden og blir regnet som et nyskapende og teknologisk sentrum i Innlandet.

#### 3.5.1 Gjøvikregionen utvikling sin overordnede målsetting

«Gjøvikregionen skal bli **nasjonalt kjent og anerkjent for næringsliv, kompetansemiljøer, botilbud og opplevelser**, slik at det bidrar til tilflytting, flere studenter, økt verdiskaping gjennom nye arbeidsplasser, etablering av virksomhet innen privat og offentlig sektor og tilgangen til nødvendig kompetanse og arbeidskraft.»

#### 3.5.2 Gjøvikregion Utvikling har valgt følgende mål hva regionen skal være i 2030

- En samlet og synlig region som politikere, næringsliv og innbyggere er stolte av og fremsnakker.
- Kjent og anerkjent som en av landets fremste kunnskaps og kompetanseregioner.
- En region som bidrar til nasjonens robusthet og trygghet
- Et bredt og unikt arbeidsmarked, som gir muligheter lokalt, regionalt og internasjonalt
- Det gode liv for alle aldersgrupper

#### 3.5.3 Gjøvikregion Utvikling har seks strategiske hovedgrep for å nå målene

1. Mobilisere viktige regionale aktører i Gjøvikregionen for å formidle en felles stolt historiefortelling om styrkene til regionen.
2. Organisere næringslivet i ett regionalt fellesskap.
3. Gjennomføre målrettet påvirkning, kommunikasjon og markedsføring som fremmer regionen.
4. Videreutvikle samarbeid mellom kommunene og næringsliv som skal tiltrekke ny næringsvirksomhet fra inn- og utland.
5. Koordinere og styrke programmer for tettere kobling mellom næringsliv, gründervirksomhet og studenter i regionen, slik at langt flere studenter blir i regionen etter endt studieløp.
6. Styrke innsatsen for innovasjon og kommersialisering som del av samarbeidet med FOU-miljøer, akademia og bedriftene.

Gjøvikregionen Utvikling skal gjennom denne strategien ivareta og utvikle næringslivet i Gjøvikregionen, bl.a. ved å være et ideskapende, initiativtakende og koordinerende organ. De skal være et kontakt- og kommunikasjonsorgan for næringslivet i kommunene og fremme samarbeidet mellom næringsinteressene i regionen og mellom næringslivet og kommunene. De skal tilby rådgivning og bistand til næringslivet enten det dreier seg om eksisterende bedrifter eller nyetablerere. Gjøvikregionen sin forretningsidé er å «Bidra til å styrke og videreutvikle det eksisterende næringslivet».

### 3.5.4 Østre Totens rolle i Gjøvik regionens strategiske næringsplan

Samfunnsdelen i dagens kommuneplan, som gir retningslinjer for næringsarbeidet i Østre Toten, hviler i dag i stor grad på samarbeidet med Gjøvikregionen. Sammen med de andre fire kommunene finansierer Østre Toten Gjøvikregionen Utviklings (GU). I tillegg legges det årlige inn midler i et felles næringsprogram som er ment som et virkemiddel for å skape vekst og arbeidsplasser i regionen. Østre Toten har, på linje med de andre kommunene, næringsrådgiver(e) som utgjør førstelinjetjenesten.

Gjøvikregionen Utvikling arbeider etter en egen regional strategi som vi har beskrevet over. Det er valgt ut satsingsområder som bygger på regionens styrker og kompetansemiljøer. Industri, teknologi, bio-næring og helse er de regionale satsingsområdene. For hvert område er det beskrevet mål, viktige prosjekter og strategiske grep. Strategien er, mens dette dokument ferdigstilles, under revidering og det forventes at satsingsområdene beholdes, men at mål og tiltak oppdateres.

Ettersom store deler av Østre Totens arbeidsstyrke pendler ut av kommunen er det viktig at Gjøvikregionen som helhet lykkes med næringsutvikling. Mange lokale bedrifter har også regionen som marked og er ofte underleverandører til større bedrifter i nabokommunene. Det er derfor naturlig at Østre Totens næringsstrategi legger opp til å bidra og nyttiggjøre seg av dette samarbeidet for å skape næringsutvikling lokalt og regionalt.

#### **Strategi:**

Etablere samarbeidsarenaer med kompetansemiljøer som er relevante for lokalt næringsliv

#### **Tiltak:**

- Ta en ledende rolle i den regionale bio-økonomisatsningen gjennom etablering av nettverk av lokale landbruksprodusenter og kompetanse- og forskningsmiljøer. Herunder arbeide aktivt for å utnytte potensialet og samarbeidsmulighetene som ligger i Mjøsområdet og i Innlandet.
- Legge til rette for at lokale teknologibedrifter utnytter mulighetene i kontakt med regionale kompetansemiljøer for å skape flere arbeidsplasser.
- Følge opp felles strategier som er lagt eller legges for næringsutvikling i Strategisk plan for Gjøvikregionen.

#### **Ansvar og rollefordeling**

Skal en næringsstrategi bli vellykket er alltid avhengig av godt samarbeid mellom kommuneledelsen, kommuneadministrasjonen og næringslivet. Mens kommuneledelse og administrasjon har et ansvar for å legge til rette og veilede, er det viktig at næringslivet tar ansvar for å utnytte de mulighetene det legges til rette for. Når det gjelder viktige tiltak og initiativ som kommer hele eller deler av næringslivet til gode vil Østre Toten Næringsforum ha en viktig rolle og bær ha mandatet å være et talerør for næringslivet. Ut over å ha et aktivt eierskap til utvalgte tiltak under strategien skal næringsforumet være en informasjonskanal til næringslivet og ha et spesielt ansvar for å følge opp at Østre Toten kommune gjennomfører de tiltakene næringsstrategien pålegger dem.

## 4.0 Prinsipper for en næringsvennlig kommune

Det er jobbet mye med hva som skal til for å kunne definere seg som en næringsvennlig kommune. KS og NHO har blant annet stått bak en felles rapport som ble gjennomført av Samfunnsøkonomisk analyse AS. Denne kartleggingen tok utgangspunkt i 17 case-kommuner som har bidratt med erfaringer fra egen kommune i forholdet til å jobbe med næringsutvikling. Under har vi trukket frem de viktigste funnene fra dette prosjektet.

Kommunenes utgangspunkt for næringsutvikling varierer mye, både knyttet til kommunenes geografiske utgangspunkt, stedegne fortrinn og hvilke næringsmessige tyngdepunkter de har. Ulike utgangspunkter for næringsutvikling bidrar til at kommuner arbeider ulikt. I prosjektet er det tatt hensyn til denne variasjonen. Samtidig er det mange fellestrekk som preger alle kommuner med positiv næringsutvikling. For de aller fleste kommunene observeres det at veksten i sysselsetting primært har kommet innenfor næringer hvor kommunene har historiske eller geografiske styrkepunkter.

Prosjektet har synliggjort noen konkrete erfaringer som i stor grad er felles for case-kommunene. De viktigste erfaringene som kom frem var at kommuner med vellykket arbeid med næringsutvikling:

- ser næringsutviklingsarbeid som en del av kommunens arbeid for gode lokalsamfunn. Følgelig ser kommunene næringsutvikling som en kilde også til positiv befolkningsutvikling.
- tar utgangspunkt i egen kommunes geografiske og næringsmessige fortrinn og utfordringer, herunder utnytter «flaks» til faktisk handling.
- er opptatt av å utvikle og holde fast på en langsiktig strategi for næringsutvikling.
- er opptatt av at arbeidet er godt forankret, både i kommunens administrative og politisk ledelse.
- har jevnlig og god dialog med relevante næringsaktører i egen kommune, for slik å involvere lokalt næringsliv i strategisk planlegging.
- ser eget arbeid som en del av regionens arbeid for positiv næringsvekst.
- har en bred innfallsvinkel til næringsutviklingsarbeidet på tvers av kommunale sektorer.
- har god dialog med næringslivet, både på administrativt og politisk nivå.

## **5.0 Hovedmål for å fremme og utvikle næringslivet i kommunen**

Under kartleggingen i Østre Toten ble både næringslivet og kommunen utfordret på hva som er viktigst for næringslivet og hvilke endringer og tiltak som bør gjennomføres. Forholdet mellom kommunen og næringslivet må generelt bygges på kommunens verdier som er *stolthet, mot, handlekraft og samarbeid*. Samtidig er det beskrevet mål og delmål i Kommuneplanens samfunnsdel – næring, som også må ligge til grunn for næringsstrategien.

### **5.1 Mål beskrevet i Kommuneplanens samfunnsdel - næring**

Kommuneplanens samfunnsdel - næring, har som mål at Østre Toten skal ha et kompetent og innovativt næringsliv basert på lokale og regionale fordeler, som også evner å utnytte de muligheter som det grønne skiftet innebærer.

#### **5.1.1 Østre Toten skal være en næringsvennlig kommune**

Dette skal oppnås gjennom å ha et godt servicenivå i kommunens tjenester gjennom tett dialog og oppfølging av etablerere og næringsdrivende. Ha en god førstelinjetjeneste som bistår og gir råd til næringslivet innen innovasjon og utvikling. Felles kommunalt og regionalt næringsprogram skal støtte bedrifter med innovative utviklingsprosjekter. Ha en god beredskap for å kunne ha attraktive, byggeklare næringsarealer tilgjengelig i kommunen.

#### **5.1.2 Etablere samarbeidsarenaer med kompetansemiljøer**

Kommunen må ta en rolle i bio-økonomiseringen gjennom etablering av nettverk av lokale landbruksprodusenter og regionale kompetanse- og forskningsmiljøer. Arbeide aktivt for å utnytte potensialet og samarbeidmulighetene som ligger i Mjøsområdet. Legge til rette for at lokale teknologibedrifter utnytter mulighetene i kontakt med regionale kompetansemiljøer for å skape flere arbeidsplasser. Følge opp felles strategier som er lagt eller legges for næringsutvikling i Strategisk plan for Gjøvikregionen.

#### **5.1.3 Østre Toten skal ha gode rammebetingelser for næringsvekst**

Dette vil kreve et aktivt arbeide mot Innlandet og Viken fylkeskommuner for å framskynde utbedring av fylkesveg 33. Bidra til at bredbåndskapasitet bygges ut i tilstrekkelig grad. Være pådriver for at kommunen er godt forsynt med elkraft til framtidig næringsutvikling. Styrke sentrum på Lena og Skreia gjennom aktiv stedsutvikling, for å stimulere til økt handels- og servicenæring. Markedsføre Østre Totens kvaliteter gjennom egen og regional markedsføring, for å bidra til økt arbeidsplassutvikling og tilflytting.

#### **5.1.4 Arbeide aktivt med å tilrettelegge for utvikling av nye virksomheter og næringer**

For å få til dette sier samfunnsplanen at kommunen må samarbeide med næringslivet om å utrede mulighet for å øke verdiskapning basert på lokale råvarer/videreforedling. Arbeide for å utvikle Østre Toten som en reiselivsdestinasjon. Bidra til å synliggjøre Østre Totens potensial som produsent av grønn energi basert på sol, vind og vann. Tilrettelegge for utvikling av nye produkter innen bio-økonomi, herunder etablering av sirkulære verdikjeder.

## 5.2 Hovedmål for næringsstrategien

Under kartleggingen i Østre Toten ble både næringslivet og kommunen utfordret på hva som er viktigst for næringslivet og hvilke endringer og tiltak som bør gjennomføres. Forholdet mellom kommunen og næringslivet må generelt bygges på kommunens verdier som er *stolthet, mot, handlekraft og samarbeid*. Ved å analysere dataene fra kartleggingen og trekke ut essensen fra Kommuneplanens samfunnsdel - næring, har vi konkretisert noen mål med påfølgende strategiske innsatsområder.

Under har vi trukket frem målene som fremstår som viktigst, basert på de innsamlede dataene og analysen. For hvert av målene er det videre beskrevet hvilke innsatsområder som bør prioriteres for å kunne etterleve og gjennomføre målene.

### 5.2.1 Østre Toten skal være en samarbeidspartner og koordinator for næringslivet

Kommunen skal være en proaktiv samarbeidspartner og koordinator for næringslivet, som skal være med å fremme og møte virksomhetenes interesser.

Dette betyr i praksis at kommunen må:

- Utvikle og fremme et aktivt samarbeid mellom politikerne, kommuneadministrasjonen og næringslivet.
- Gjøre seg kjent med næringslivet og de viktigste behovene de ulike næringsområdene har.
- Avklare roller og gjensidige forventninger.
- Være serviceinnstilt og møte næringslivet på en positiv og konstruktiv måte
- Utvikle og gjennomføre næringsstrategi i samarbeid med næringslivet
- Støtte og samarbeide med både lokalt og regionalt næringsforum
- Fremme og utvikle en næringsvennlig servicekultur

### 5.2.2 Østre Toten skal være en tilrettelegger for eksisterende og nytt næringsliv

Kommunen skal tilrettelegge for et sunt næringsliv i vekst. Dette betyr at kommune må tilrettelegge for eksisterende næringsliv, virksomheter som kan komme til kommunen, samt for gründere og nyetableringer.

Dette betyr i praksis at kommunen må:

- Ha tilstrekkelige kompetanse og ressurser til å samarbeide med næringslivet og yte nødvendige tjenester med riktig kvalitet til riktig tid.



- Sikre en organisasjonsstruktur som er tilpasset tjenesteleveransene til næringslivet.
- Etablere et internt næringsteam, samordne kommunalt ansatte som arbeider med næringsutvikling. Herunder gjennomføre regelmessige samkjøringsmøter.
- Jobbe proaktiv med areal- og samfunnsplaner for å tilrettelegge for næringsvirksomhet.
- Ha ferdig regulerte næringstomter med infrastruktur, hvor virksomheter raskt kan komme i gang med bygging.
- Bidra til at det eksisterer attraktive næringslokaler i kommune.
- Ha et næringsfond som kan benyttes ved spesielle behov rettet mot næringsutvikling.
- Bidra til utvikling og forbedring av veinettet i og rundt kommunen, spesielt FV 33 både sørover og nordover.
- Bidra til utvidet og bedre tilbud på kollektivtransport lokalt og videre ut av kommunen både sørover og nordover. Flybussen til OSL er spesielt etterspurt.

### **5.2.3 Østre Toten skal være en rådgiver og informasjonskanal**

---

Kommunen skal være en rådgiver og en aktiv informasjonskanal til næringslivet. Dette betyr at kommunen må sette seg inn i de til enhver tid gjeldene lover og regler som påvirker næringslivet og virksomhetenes behov og etterspurte tjenester.

Dette betyr i praksis at kommunen må:

- Sikre nødvendig kompetanse og ressurser.
- Tolke aktuelle og nye lovverk med fokus på muligheter.
- Gi råd til næringslivet om hvordan de kan lykkes med det de har behov for.
- Informere aktivt om eventuelle nye lover og regler som påvirker næringslivet eller enkelte virksomheter.
- Ha tilgjengelige og gode informasjonssider, hvor næringslivet enkelt kan få tilgang på nødvendig informasjon og veiledning.
- Markedsføre kommunen som attraktiv næringskommune, herunder utvikle en kommunikasjonsstrategi.

## 6.0 Utvikling og organisering av kommunen

Den viktigste suksessfaktor for at næringsstrategien vil bli etterfulgt og gjennomført er at kommunen gjør de nødvendige tiltak for å tilpasse organisasjonens struktur og kultur. Erfaringsvis krever dette innledningsvis en strukturell justering, hvor de riktige ressursene med riktig kompetanse, fordeles og organiseres med fokus på tilgjengelighet og interaksjon med næringslivet. Videre må det jobbes proaktivt med kultur og holdninger.

### 6.1 Utvikling av organisasjonsstrukturen

Organisasjonsstrukturen skal tydeliggjøre fordelingen av roller, oppgaver, ansvar og myndighet. I tillegg må strukturen tilrettelegge for de riktige kommunikasjonskanalene, herunder møtearenaer, -hyppighet og tidsrammer. Strukturen må også sikre informasjonsflyt og god tilgjengelighet for riktig informasjon til riktig mottaker. Strukturen må videre være tilrettelagt for effektiv saksbehandling og sikre riktig beslutningstaking. Det er i denne sammenheng viktig å ha fokus på næringslivet og de ulike bransjene i kommunen når organisasjonsstrukturen skal tilpasses næringsstrategien. Dette bør gjennomføres i et tett samarbeid mellom ledere og medarbeidere i kommunen, hvor også næringslivet bør involveres innenfor de områdene hvor dette er hensiktsmessig.

### 6.2 Utvikling av kultur

Når næringsstrategien og organisasjonsstrukturen er tydelig, må den videre aksepteres og «eies» av de som skal utføre arbeidet og tjenestene. Kompetansenivået i kommunen ble beskrevet som en styrke, samtidig ble kultur og holdninger trukket mer frem som svakheter. I denne sammenheng er det viktig å presisere at kompetanse defineres som kunnskap, ferdigheter og holdninger, herunder mot og engasjement. Handlekraft og gjennomførings-evne er også helt nødvendig for å nyttiggjøre organisasjonens ressurser som i denne sammenheng primært er medarbeidere og ledere i kommunen.

Organisasjonskultur kan defineres som et mønster av antakelser, - skapt, oppdaget eller utviklet av en gitt gruppe, som den rette måten å oppfatte, tenke, føle og gjøre. Kultur kan observeres som regelmessigheter og mønster i adferden, for eksempel i en avdeling. Organisasjonens kultur virker som en form for «autopilot» og påvirker alt. Kultur viser seg i de fleste virksomheter å være den største «kraften» i organisasjonen og det er mange eksempler på at kulturen «spiser strategi til frokost». Det er kulturen som ofte bestemmer hva som er godt eller dårlig, hva er bra nok, hva er riktig nivå, skal vi fokusere på løsninger eller problemer, argumenterer vi for eller imot? Det er også kulturen som i hovedsak avgjør om kommunens verdier blir en del av virksomheten og verdiskapningen.

For å sikre at Østre Toten kommune styrker sitt omdømme og fremstår som en næringsvennlig kommune, er det helt avgjørende at kulturen og holdningene i kommunen fremmer og støtter næringsstrategien og de aktuelle tjenestene næringslivet har behov for. Målene beskrevet i kapittel 5 kan kun gjennomføres dersom de som utfører aktivitetene og innsatsene både kan og vil gjøre det. Tilgjengelighet, serviceinnstilling og et løsningsorientert fokus blir en viktig del av den enkeltes fokus i arbeidshverdagen. Kulturen bør jobbes med og evalueres regelmessig.